

25STE JAARGANG - NUMMER 4 - 2013

OKTOBER—NOVEMBER—DECEMBER

België-Belgique
PB - PP
8400 Oostende 1
BC6607

ellen decoster

GIDSENKRING LANGE NELLE OOSTENDE

Driemaandelijks blad van de afdeling OOSTENDE van de WEST-VLAAMSE GIDSENKRING vzw
Afgiftekantoor 8400 OOSTENDE 1 - P409072 • Afzendadres & verantwoordelijke uitgever:
Pitteljon Etienne, Leopoldlaan 179, 8430 Middelkerke

IN DIT NUMMER

85. Voorwoord	Marc Loy
86. Lidmaatschap 2014	Redactie
88. Activiteitenkalender 2013-2014	Redactie
93. Meegedeeld	Redactie
94. Elisabeth & haar meter Elisabeth	Annie Storme
96. Gelezen & opgemerkt	Redactie
98. Koninginnen aan de Noordzee	Tom Sintobin
108. Namen appartementsgebouwen	Dirk Beirens
109. Nieuwsbrief	André Baert

OVERLIJDEN

Op vrijdag **5 oktober** overleed vrij onverwacht mevrouw Lucie Lefèvre, de moeder van onze secretaris en gidsend lid Patricia Veris.

Op **25 juni** overleed mevrouw Alice Bailleul, weduwe van de heer André Degraer, (schoon) moeder van het echtpaar Luc Degraer (gids) - Anne-Lore Corveleijn.

Op **5 juni** overleed mevrouw Mia Hendrix, weduwe van de heer Louis Verheyen, (schoon) moeder van het echtpaar Marcel Braet (gids) - Rita Verheyen.

In naam van alle leden en gidsen biedt het bestuur haar blijken van oprecht medeleven aan de getroffen families aan.

BEZOEK OOK ONZE WEBSITE

www.gidsenkringoostende.be

STEUNENDE LEDEN

Degelin-Selis
Dillen Raymond
Francier Jacques
Perdaens Andre

Vigne André
Versluys Willy
Wolf Ingrid

Driemaandelijks blad van de Oostendse
GIDSENKRING LANGE NELLE vzw.
25ste jaargang
Nummer 4
Oktober - november - december 2013

Colofon

Voorzitter: Marc Loy

Verantwoordelijke uitgever:
Etienne Pitteljon
Leopoldlaan 179
8430 Middelkerke

Eindredactie, vormgeving en correspondentie
Dirk Beirens
dirkbeirens@telenet.be

De medewerkers aan dit blad zijn zelf
verantwoordelijk voor de door hen
getekende bijdragen.

Overname mag mits bronvermelding.

Dispatching:
Tel/Fax 059 80 73 81
e-mail: dispatching@gidsenkringoostende.be

Rekeningnummer: Gidsenkring
Lange Nelle vzw
BE91 3800 0491 8476

Lid wordt u voor 15€ per jaar.
Buitenland: 20€
Gezinskaart: 20€
Steunend lid: vanaf 25€

Website: www.gidsenkringoostende.be

Gidsenlokaal: Spaans Huisje
Christinastraat, 67 Oostende

En de gids, hij wandelde voort...

Onze gidsenkring startte in 1989 met 14 gidsen. Na een paar zelf georganiseerde opleidingscursussen groeide het bestand aan actieve gidsen tot ca. 42. Maar in de ruim twee voorbije decennia haakten een aantal collega's al of niet noodgedwongen af: tanende interesse, langdurige ziekte, ouderdom, verhuis... En een paar geapprecieerde gidsen ontvielen ons helaas ook definitief.

Na een twee jaar durende opleiding bij Syntra West kozen negen pas afgestuurde kustgidsen er voor om bij onze kring als gids aan de slag te gaan. We zijn blij dat ze hun enthousiasme en engagement willen beleggen in onze vereniging. Immers, na de investering van energie en tijd in die cursus voor kustgids moeten onze nieuwe collega's zich ook nog eens inwerken in de Oostendse materie.

Ondertussen blijft ons aanbod aan wandelingen en bezoeken gestaag uitbreiden. Na de *Oostende Oender Woater* tocht ter gelegenheid van de 60stigste verjaardag van de overstromingsramp begin februari 1953, inventariseerden we voor de Erfgoeddag 2013, met als thema 'Stop de tijd', een aantal beeldbepalende en/of historische klokken in het stadsbeeld.

En sinds de opening vertrouwde het C.C. De Grote Post ons de begeleidde bezoeken doorheen het gebouw toe. Ook Toerisme Oostende deed op ons een beroep om hun groepen voor te gaan in een ziltige *A l'Ostendaise* wandeling. Naar loffelijke gewoonte contacteert ook de Cultuurdienst van de Stad geregeld onze Gidsenkring. Niet alleen om vanaf nu groepen te begeleiden in het gerenoveerde *Stadsmuseum* in de Langestraat. Maar Lange Nelle was ook al 25 keer present tijdens Open Monumentendagen. Zo ook bij de recente jubileumeditie. En vorige maand nog tijdens de (uitgerogende) *Dag van de Architectuur*. En zopas werd, naar aanleiding van de tentoonstelling in Mu.ZEE, een *Hugo Clauswandeling* aan ons aanbod toegevoegd.

Marc Loy
voorzitter

LIDMAATSCHAP 2014

Het lidmaatschap 2014 gaat in op 1 januari 2014 en houdt in: ons driemaandelijks gidsenblad met activiteitenkalender, wetenswaardigheden, luchtige en wetenschappelijke bijdragen en deelname (gratis of tegen verminderde prijs) aan onze voordrachten, bezoeken, wandelingen en uitstappen.

Als exclusief extra krijgt u het waardevolle jaarboek 2014

Het lidmaatschap voor 2014 bedraagt:

- gewoon lid: 15 euro (buitenland 20 euro);
- gezinskaart: 20 euro;
- steunend lid: vanaf 25 euro.

De bijdrage kan worden overgeschreven met het ingesloten formulier op bankrekening 380-0049184-76 van Gidsenkring Lange Nelle Oostende vzw, Christinastraat 67 in 8400 Oostende

Om administratieve redenen ontvangt de kring uw lidgeld liefst vóór 31 december 2013

Als het leveringsadres verschilt van het adres van de opdrachtgever, wil dit adres vermelden in de mededeling. Leden met gezinskaart en steunende leden kunnen telkens met 2 personen aan de verscheidene activiteiten deelnemen.

Het bestuur dankt u alvast voor uw trouw, belangstelling en steun.

JAARBOEK 2013 voor de leden die lid zijn in 2013

EEN SAMENWERKINGSVERBAND VAN 9 WEST-VLAAMSE GIDSENKRINGEN

DE VREDE VAN UTRECHT 1713

De vorming van West-Vlaanderen

Meer info op de volgende blz.

Leden kunnen op vertoon van hun lidmaatschapskaart 2013, dit jaarboek **ophalen bij Azuriet Reizen – Kastanjelaan 3 - Oostende.**

Het boek kan ook, mits voorafbetaling van €4, op rekeningnummer 380-0049184-76 t.n.v. Gidsenkring Lange Nelle vzw, met vermelding "Jaarboek 2013" opgestuurd worden.

Extra exemplaren, prijs 10 euro (exclusief verzending) kunnen besteld worden bij Etienne Pitteljon via etienne.pitteljon@skynet.be

JAARBOEK 2013 : DE VREDE VAN UTRECHT 1713

Op 13 oktober werd het jaarboek 2013 voorgesteld te Brugge.

Vóór de eigenlijke persvoorstelling was er een, talrijk bijgewoonde, lezing door de jonge, getalenteerde historicus Klaas Van Gelder over het onderwerp “De Spaanse Successieoorlog en de Vrede van Utrecht. Impact op Brugge en de Zuidelijke Nederlanden”.

Het jaarboek “De Vrede van Utrecht 2013” werd een “Koninklijke” uitgave, zoals de West-Vlaamse kring dit jaar, met 172 i.p.v. de gewoonlijk ongeveer 124 bladzijden.

Het historisch onderwerp is dat wel waard. 300 jaar geleden (of toch ongeveer) werden onze kontreien “de Oostenrijkse Nederlanden” en werden de (meeste) actuele grenzen vastgelegd. Een belangrijke en complexe periode voor West-Vlaanderen, vooral vóór en na 1713.

Een inleiding door de “Brugse schrijfster”, lerares geschiedenis, Brigitte Craeynest geeft een algemeen beeld van wat voorafging aan en volgde op die Vrede (en andere verdragen). Vervolgens brengen de negen Gidsenverenigingen hun bijdrage.

Lange Nelle’s “auteur” Piet Daman belicht enkele aspecten van die periode voor Oostende.

Interessante items voor de Oostendse periode zijn:: de laatste kapers, de Oost-Indiëvaart, belegeringen, de Britse aanwezigheid enz.

ACTIVITEITENKALENDER 2013 –2014

**Bevestig steeds uw deelname bij Patricia Veris op
059 80 62 39 of via email patricia.veris@skynet.be**

Viering 50 jaar West-Vlaamse Gidsenkring

Zondag 24 november 2013 >
AFSLUITING BRUGGE: JUBILEUMCONCERT

Eigen activiteiten

Donderdag 14 november 2013

> OOK DAT IS OOSTENDE

Donderdag 12 december 2013

> DE DOOD VAN KONING ALBERT I, MOORD OF MYTHE

Donderdag 16 januari 2014

> HET VERHAAL VAN DE DORST IN DE GROTE OORLOG

**Viering 50 jaar Koninklijke Gidsenkring
BRUGGE**

JUBILEUMCONCERT

In het Concertgebouw
op zondag 24 november 2013 om 20 uur

Uitvoerders: Brugs Symfonisch Orkest

ARTIS DULCEDO o.l.v. Steven Decraene

Tijdens dit concert wordt o.a. een wereldcreatie
Gebracht van de componiste **Susan Clynes** die zelf
haar werk zal uitvoeren.

Op die dag kan, om 15 uur, nog aangesloten worden bij
diverse wandelingen (Klokjeswandeling - "Met een
gouden randje" - Rondrit in de Zeebrugse haven -
Sagen en legende) maar dat is uiteraard **zonder ver-
plichting**.

Na het concert verwacht de Koninklijke Gidsenkring
Brugge haar talrijke leden op de receptie.

Contact: Johan Lowyck, 050 38 17 64 of via

gidsenkringbrugge@live.be

Ticket concert = € 10

Via overschrijving BE76 4700 1562 4195

Gidsenkring Brugge
't Zwaard 10
8000 BRUGGE

LET OP > GEWIJZIGDE DATUM!!!!

Donderdag 14 november 2013 om 19.30 uur :

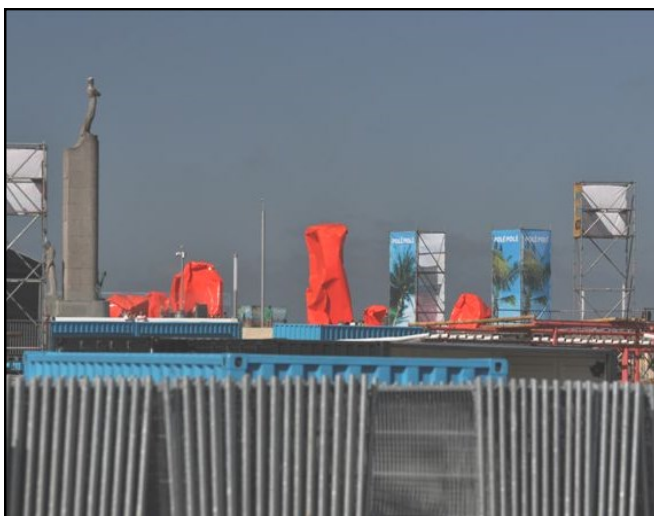
“Ook dat is Oostende” = sprankelende, ingenieuze & leuke fotoreportage
door Valère Prinzie

Valère Prinzie (°1941) is een wakkere observator en kroniek schrijver in beeld. Zijn fotografische blik brengt het verhaal van wat Oostende zo uniek maakt, maar dit met de ironie en de zelfspot van een kritisch Oostendenaar die erg veel van zijn stad houdt.

Wij weten van vorige fotoprojecten dat hij de realiteit op zijn eigen manier uit tijd en ruimte knipt en virtuoos kadert. Dat levert altijd verrassende beelden op. Ook nu maakt hij samen met zijn publiek een wandeling door onze stad. Een grenze loos universum met de zee, de straten en pleinen, de gebouwen en de haven, de dijk en het strand, de wolken en de lucht. (tekst overgenomen website Vermeylenfonds)

Foto's van V. Prinzie hieronder = voorsmaakje!!

GENIET MET AZURIET!

Reisbureau voor alle touroperators,
vlieg-, trein-, bootticketten.

*Waar service en dienstbaarheid
geen ijdel woord is!*

Torhoutsesteenweg 449
Hoek Kastanjelaan
8400 Oostende
Tel. 059 51 49 51

Openingsuren
Maandag, dinsdag, woensdag, donderdag en
vrijdag: 9 tot 12 en 14 tot 18 uur.
Zaterdag: 9.30 tot 12 uur.

Donderdag 12 december 2013 om 19.30 uur : “De dood van Koning Albert I, moord of mythe” door Patrick Bernauw

In 1949 verklaarde Leonie Van den Dijk uit Onkerzele, een dorpje bij Geraardsbergen, dat haar lichaam na haar dood niet tot ontbinding zou overgaan. Eerder had de zieneres van Onkerzele al verschijningen van de Maagd Maria gehad, waren er om haar heen UFO-fenomenen opgetreden, en had ze onder andere voorspeld dat koning Albert vermoord zou worden. De officiële versie van de feiten met betrekking tot de dood van de Ridder-Koning, in februari 1934, in Marche-les-Dames, werd al van in het begin betwist. Een ongeval kan het onmogelijk geweest zijn. Werd Albert I het slachtoffer van een passioneel drama? Of van een politiek complot? Het spoor dat schrijver Patrick Bernauw volgde in zijn meest recente boek over de kwestie (“Het Illuminati Complot”) leidt naar de Rex-beweging van Léon Degrelle... Verwacht u niet aan een saaie lezing, maar eerder aan een passioneel vertelde historische thriller...

Afspraak: Spaans Huisje, Christinastraat 67, Oostende, maximum 25 deelnemers
Inschrijving verplicht bij Patricia Veris op 059 80 62 39 of via mail: patricia.veris@skynet.be; leden: gratis & niet-leden: € 2,5

Deze avond werd mogelijk gemaakt door de uitdrukkelijke steun van het Vlaams Fonds voor de Letteren >

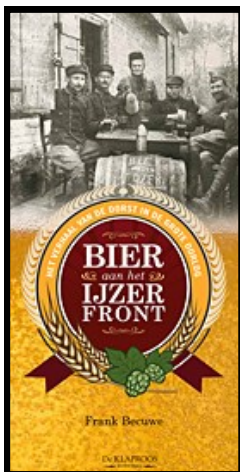
Vlaams Fonds voor de Letteren
Generaal Van Merlenstraat 30
2600 Berchem - Antwerpen
Tel.: +32 3 270 31 66
+32 498 14 59 72
Fax: +32 3 270 31 60
www.auteurslezingen.be / www.vfl.be

**Vlaams
Fonds
voor de
Letteren**

Donderdag 16 januari 2014 om 19.30 uur : “Het verhaal van de dorst in de Grote Oorlog” door historicus Frank Becuwe

De spreker neemt ons mee langsheen de dampende roerkuipen achter het front opgesteld. Een lezing over de miserabele omstandigheden achter het front en over de “dorst” van de vele werklieden die de frontstreek kwamen heropbouwen.

Frank BECUWE is sinds vele jaren via Monument in Ontwikkeling | M in O, het Mout- & Brouwhuis de Snoek en Onroerend Erf goed actief in de erfgoedsector. Bij de ontwikkeling van erfgoedprojecten peilt hij als historicus in het bijzonder naar de immateriële verhalen die achter monumenten en landschappen schuilgaan. Naast talrijke bijdragen in vaktijdschriften schreef hij diverse boeken, waaronder Van IJzerfront tot zelfbestuur (samen met Louis De Lentdecker), Bier aan het IJzerfront.

<http://www.davidsfonds.be/publisher/author/detail.phtml?id=1313>

Bier aan het IJzerfront neemt u mee naar de Westhoek tijdens de Eerste Wereldoorlog. In dit stukje onbezet België krioelde het toen van Vlaamse, Waalse, Franse, Engelse, Schotse, Ierse, Australische soldaten.

Wie wat ondernemingszin had, sloeg munt uit hun aanwezigheid door te wassen voor de soldaten, een winkel of café te openen of een handeltje in Franse en Engelse bieren op te zetten. Hun honger moest immers gestild en hun dorst geleest.

<http://www.klaproos.be/bier.htm>

Afspraak: Spaans Huisje, Christinastraat 67, Oostende, maximum 25 deelnemers
Inschrijving verplicht bij Patricia Veris op 059 80 62 39 of via mail: patricia.veris@skynet.be; leden: gratis & niet-leden: € 2,5

Wo gibt es hier Fischbrötchen?

Annie Storme

Op mijn artikel in het vorige nummer kreeg ik een terechte rechtzetting van ons gewaardeerd lid, de heer Roger Timmermans: er zijn wel degelijk visbroodjes in Oostende te koop, in de viswinkel ‘De Zeebries’ in de Breidelstraat. Ik ben het aanbod zelf gaan bekijken en verzekerde de heel vriendelijke verkoopster dat ik met mijn eerstvolgende Duitse groep de winkel zal “binnenstormen”.

Meegedeeld

Tafelen in een bad en nog iets meer ... in het middeleeuwse Brugge

Het middeleeuwse karakter van Brugge is voldoende bekend: kronkelende straten, gotische gebouwen ... en een uitzonderlijk aantal stoven. Dergelijke badhuizen waren eeuwenoud en deden al in de Romeinse tijd op. Maar zeker in de middeleeuwen gebeurde daar meer dan baden alleen. Terwijl man en vrouw zich schrobden, werd er lekker gegeten en gedronken en misschien nog iets meer ...

Tijdens deze voordracht leer je ongetwijfeld 'Nathalie de scone vrouwe' kennen of verneem je waar "In 't hol" gelegen is of "Den vulen bras" of de symboliek achter een vuurrode kers. Criminaliteit, prostitutie en heerlijke maaltijden gingen er hand in hand. En met een hapje en een drankje wordt dit meer dan een frivole avond, om nog uren van te genieten!

Spreker: Jean Luc Meulemeester

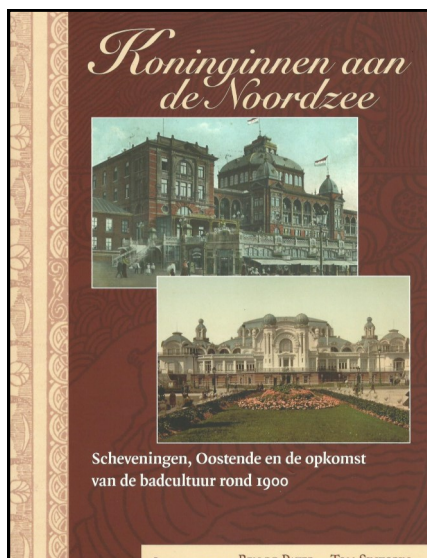
Locatie: Residentie De Veste, zaal de Speye, Komvest 34, 8000 Brugge

Datum: 18 november 2013

Uur: 18.30 uur

Prijs: € 8

Inschrijvingen: info@spermalie.be of 050 33 52 19

NIEUW! KONINGINNEN AAN DE NOORDZEE

Zo rustig als de Noordzeekust rond 1800 was, zo druk was ze een eeuw later. Badplaatsen regen zich aaneen. Grand hôtels en casino's verdrongen elkaar om de mooiste plek, op het zand ontstonden 's zomers ware strandmandendorpen. Duizenden waagden zich in een koetsje in het water of flaneerden langs de vloedlijn. Zien en gezien worden, daar ging het om. Hoe ontwikkelden Scheveningen en Oostende - de toonaangevende badplaatsen in Nederland en België - zich tot mondaine vakantieoorden? Welke inspanningen waren nodig om hun rivalen voor te blijven? Hoe exclusief waren ze, of kon ook de gewone man en vrouw er terecht? Hoe brachten de gasten rond 1900 de dag aan zee door? Wat droegen ze? Wat zagen en hoorden ze? En bestonden er eigenlijk al naaktstranden in het fin de siècle? Inhoud: BEN DE PATER, Scheveningen: tussen aristocratische allure en volkse voorzieningen PAUL VAN DEN

BRINK, Reclamecampagnes voor Scheveningen en andere Nederlandse badplaatsen LINDA VAN SANTFOORT, Koninklijke architectuur in Oostende ROB VAN DE SCHOOR, Scheveningse badcultuur tussen vormelijkheid en vrijheid ROSALIE SCHOOF, Modieus en mondain: badgasten en boulevardpubliek in Scheveningen JENNIFER MEYER, Badplaatscultuur als spiegel van het kuuroordtoerisme: Scheveningen JEROEN CORNILLY, Bouwen aan de 'koningin der badsteden' WIM MERTENS/KAREN VANGODTSENHOVEN, Les élégantes en het Oostends seizoen 1900-1905 DAVY DEPELCHIN, Het Oriëntalisme in de negentiende-eeuwse Belgische kustarchitectuur HERWIG TODTS, Oostende, Ensors denkbeeldige paradijs WOUTER VAN ACKER, Westende in relatie tot de andere badplaatsen ANNELIES COUSSENIER, Foto's van en fotografen in Oostende JAN DEWILDE, Muziekleven in Oostende.

Elisabeth en haar meter Elisabeth

Annie Storme

Elisabeth Lemmens vertelt:

"Ik zat op de schoot van Leopold III".

Ik ben geboren in Oostende op 6 maart 1925, als de 7de opeenvolgende dochter van Gabriele Minne en Eduard Lemmens. Omdat ik de zevende opeenvolgende dochter was, werd Koningin Elisabeth mijn meter en kreeg ik ook haar naam.

Mijn volgende zuster, de 8ste, had eigenlijk Prinses Astrid als meter moeten hebben, maar doordat Astrid toen nog protestants was, ging dit niet door. Mijn zuster kreeg wel de naam van Astrid.

Zes jaar nadien (1931): de 9de was een zoon: Frederik. Nog een dochter kwam er later bij: Micheline.

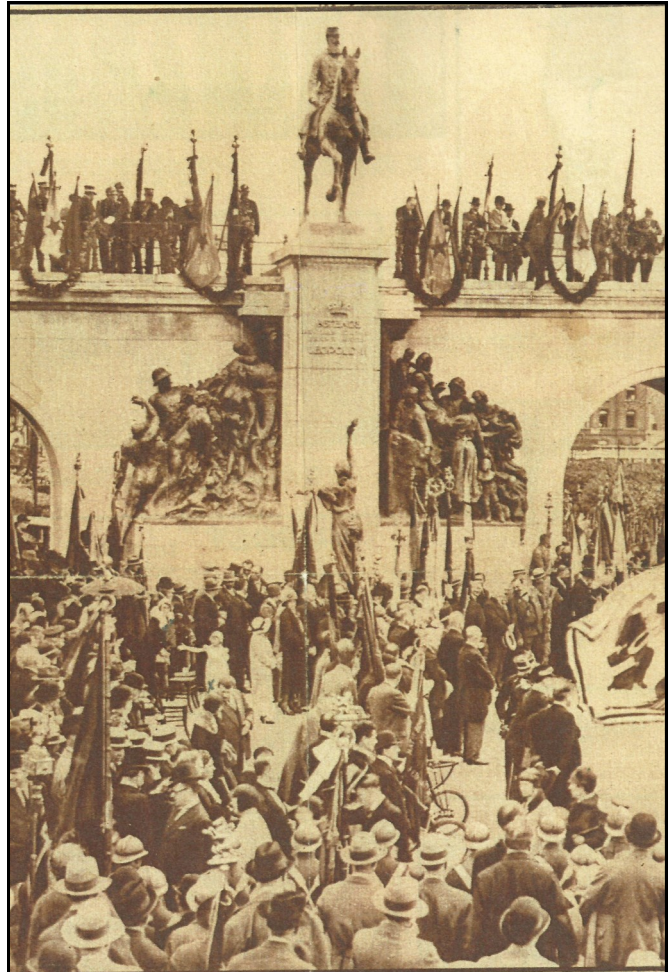
Toen ik zes was ging ik naar school in de Schapenstraat bij de "Zusters van Liefde", later de "Zusters van 't Geloof".

Zuster Eleonore had samen met anderen beslist dat ik aan de inhuldiging van het monument van Leopold II (19 juli 1931) mocht deelnemen en het welkomstwoord mocht zeggen. Ook mocht ik tijdens de plechtigheid het koord van het doek optrekken.

Op school tijdens de speeltijd en ook in iedere vrije minuut oefende ik het welkomstwoord dat ik tijdens de plechtigheid moest citeren. Het was ononderbroken oefenen. Ik was pas 3 maanden in het 1e leerjaar, en was nog maar begonnen met lezen en schrijven. Maar ik kon wel alles heel goed onthouden.

Mijn mama was ook uitgenodigd op de plechtigheid. Waar wij staan was de tribune voor de genodigden. Aan de overkant - zie foto's volgende blz. - was de tribune van de Koninklijke Familie.

Onderaan heeft mijn vader de tekst geschreven: XX onze moe, X onze Betty, nadat ze bij haar meter Koningin Elisabeth is geweest.

Het monument ter nagedachtenis van Leopold II te Oostende.

Margareta van Hohenzollern, prinses van Pruisen, zus van Koningin Elisabeth, met haar broeder van 1.

*Onze Betty (moeder) bij haar meter Koningin Elisabeth had gezegd
George Moede*

Op de ene foto ziet men hoe ik mijn fameus lief gedicht opzeg.
Het declameren van mijn toespraak duurde niet lang. Ik had zodanig veel geoefend, dat ik het bijna in mijn slaap kon opzeggen, en zelfs nu alles nog onthouden heb.

Op de andere foto geef ik de bloemen aan mijn meter Koningin Elisabeth en krijg ik een kus.
Naast Koningin Elisabeth ziet men Koning Albert I en naast hem Prinses Clementine met haar zoon Bonaparte.

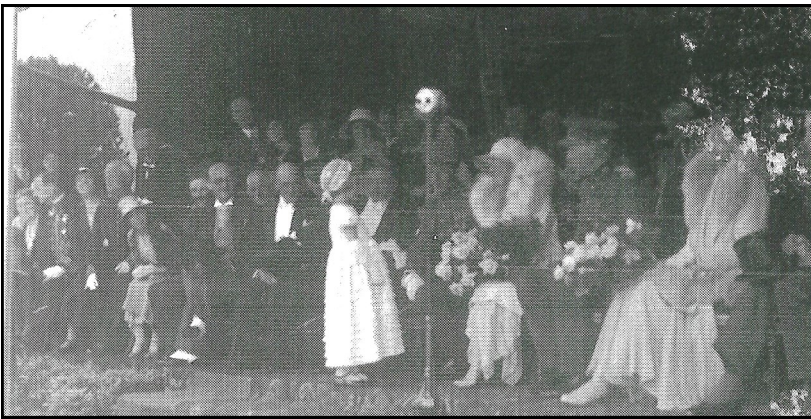
Achteraf mocht ik op de schoot zitten van Kroonprins Leopold, later Koning Leopold III. 't Schijnt dat Kroonprins Leopold mijn vader gevraagd heeft of ik kon intrekken in het Koninklijk Paleis om met Prinses Josephine-Charlotte les te volgen. Papa heeft dat heel beleefd afgeslagen, hij had acht dochters, en het was niet mogelijk om een dochter als prinses op te voeden.

De hele gebeurtenis staat nog vers in mijn geheugen gegrift.
Ik heb zelfs nog het kanten mutsje bewaard dat ik toen die dag op had!

Lieve Meter

*Wat ben ik fier en gelukkig,
ik Uw doopkind
de kleine tolk der Oostendse
bevolking te kunnen zijn,
om U te zeggen, hoe
welkom Gij hier zijt.
Men ziet ten allen kant
in bloem en slag en feestelijk
groen, hoe Uw naam
hier wordt geprezen en
verheerlijkt.
't kloppend hart van 't volk
dat U zolang verbeidet
ziet U nu, vol vreugde
en biedt U geachte
koningin, met veel geestdrift
zijn dank en hulde aan.*

Uit:

**Beleidsnota ONROEREND
ERFGOED 2009-2014
van Vlaams minister Bourgeois**

[http://www.geertbourgeois.be/beleid/
onroerend%20erfgoed](http://www.geertbourgeois.be/beleid/onroerend%20erfgoed)

Ik wil de samenwerking tussen toerisme en onroerend erfgoed zo veel mogelijk promoten. Zowel op Vlaams niveau (o.m. tussen agentschappen), op lokaal niveau en in de publieke en private sfeer. Ik zal toeristische projecten, die de ontsluiting en promotie van het onroerend erfgoed tot doel hebben, ondersteunen. Ik denk hierbij aan het herdenkingsproject rond de Eerste Wereldoorlog, **de ontwikkelingen rond Oostende-Oosteroever met het daar aanwezige militair en maritiem erfgoed**, de ontwikkeling van een Felix De Boecksite te Drogenbos en de verdere uitbouw van erfgoedroutes en erfgoedlogies.

In het verleden heeft de Vlaamse Overheid verschillende sites met succes gerestaureerd en (deels of volledig) herbestemd. Ik denk bijvoorbeeld aan het kasteel van Gaasbeek en de Landcommanderij van Alden Biesen. Ook de lopende restauratiewerken aan het Koninklijk Paleis in Antwerpen zijn in dit kader vermeldenswaardig. **Geslaagde voorbeelden van herbestemming zijn onder meer de villa Maritza te Oostende die herbestemd werd tot kantoren en restaurant, en het zomer- en jachtpaviljoen De Notelaer te Hingene dat nu fungeert als Scheldecen-**

DS 27.09.13

'De slag om Waterloo gaat nog steeds door' (The International Herald Tribune, woensdag)

Buitenlandse berichtgeving over ons land brengt soms ongemakkelijke geheimpjes naar boven. Na de Slag van Waterloo kreeg de hertog van Wellington als overwinnaar 1.000 hectare land cadeau én een jaarlijkse rente.

In 1989 sloot de Belgische staat een deal met de achtste Duke: hij zag af van zijn rente, maar mocht 25 hectare landbouwgrond houden. Dat brengt hem tot vandaag jaarlijks 125.000 euro op.

**PRINTEN – PLOTTEN
KOPIEREN – DIGITALISEREN
INBINDEN – LAMINEREN
KANTOORARTIKELEN
STEMPELS – GRAVEERPLATEN**

REPRODUX

Heilig Hartlaan 13

8400 OOSTENDE

Tel. 059/70.16.12

Fax 059/80.66.57

e-mail: reprodux@telenet.be

www.reprodux.be

Bart Moeyaert (auteur): "Schrijven en leven zijn bij mij totaal verweven. In wezen gaat het erom minder te beantwoorden aan de wensen van de anderen en meer aan mezelf te denken. (...) **In Oostende heb ik me** een maand lang uitsluitend met mijn volgende boek kunnen bezighouden.

Humo 13082013 p137

Paul Mennes (auteur): "Ik reis niet graag. De enige plek waar ik **in de winter wel eens naartoe trek is Oostende**. Het is er dan erg rustig, er hangen weinig mensen rond. Ik hou van die verlaten sfeer. Op de zetel lees ik de stapel boeken die ik bij me heb. Af en toe maak ik een wandelingetje langs het strand. De oude badstad heeft mooie oude gebouwen, zoals de Koninklijke Galerijen die een sfeer van verval en vergane glorie uitstralen die me wel aanspreekt

DS 011207

Afgelopen week (oktober 2010) won de Brugse **auteur David Van Reybrouck** de Libris Geschiedenis Prijs voor zijn boek 'Congo, een geschiedenis'. Het werk verscheen in mei en tot nu toe gingen er al meer dan 50.000 exemplaren over de toonbank.

"Je woont al bijna tien jaar in Brussel, maar je bent afkomstig van Assebroek. Hoe groot is je band nog met West-Vlaanderen?"

Vrij groot eigenlijk. Ik kom nog regelmatig naar Brugge. **Ook in Oostende ben ik vaak te vinden**. Ik ben enorm geboeid door West-Vlaamse dialecten. Ik heb me daar onlangs nog in verdiept.

Ik speel ook met het idee om **naar Oostende te verhuizen**. Ik hou enorm van het 'morsige' kantje van de stad. Al is de kans even groot dat ik op een dag naar Congo verhuis, wie zal het zeggen."

Tom Deschacht in HNB 30.10.2010

MORDAN

NATUURVLEES DOBBELAERE
Christinastraat 69 - 8400 OOSTENDE

Tel. 059/50 52 45 - Fax: 059/50 07 85

e-mail: denatuurwinkelmordan@skynet.be

(400 m² verkoopsruimte)

Openingsuren: 9.00 H. - 18.30 H.
Ook op zaterdag. Zondag gesloten

BIO SHOP

*De Natuurlijkste
zaak van de kust!*

**GREEN
SLEEP**

**100% "NATUURLIJK"
SLAAPCOMFORT**
(200 m² toonzaal, 1e verdieping)

Green Sleep

Dieetvoeding, VERSE natuur-, vegetarische en biologische voeding.

Hormonenvrij vlees (vzw. Plattelandsontwikkeling)

Voedingssupplementen en sportvoeding. Natuurlijke cosmetica.

150 kruidenpreparaten uit eigen labo!

DESKUNDIG ADVIES VAN 4 PARAMEDICI EN HERBORIST

“Koninginnen aan de Noordzee”

Toespraak n.a.v. de presentatie 19 oktober 2013

Tom Sintobin

“die van Oostende zijn wereldwijd en noemen je meteen hun vriend terwijl zij je zakken leeghalen, want ze hebben van kindsaf aan geleerd toeristen uit te zuigen, maar je kunt er niet kwaad op worden omdat ze altijd vrolijk zijn”. Deze zinnen ontleen ik aan *Het verdriet van België*, het meesterwerk van bijna-Nobelprijswinnaar Hugo Claus uit 1983. Claus wist waar hij het over had, want hij woonde een hele poos in een kamer van Hotel de Londres. Hij mocht er gratis verblijven, zo getuigt hij later, op voorwaarde dat hij met de hoteleigenaar mee zou gaan naar de Franse meisjes van de Van Iseghemlaan telkens die heimwee kreeg naar Duitsland, waar hij gestudeerd had. “Hij kreeg zoals te verwachten was elke avond heimwee en reciteerde, schreiend in zijn champagne, Duitse teksten.” Ook later kwam Claus hier wel eens, bijvoorbeeld met Sylvia Kristel, om op restaurant te gaan, naar verluidt in Stad Kortrijk in de Langestraat – destijds nog een geheim onder locals maar tegenwoordig bij een veel breder publiek bekend. Een wereldwijd Oostende en toerisme... Het is een huwelijk dat al twee eeuwen stand houdt. Daarover wil ik het in deze korte bijdrage hebben.

Ik begin maar even met een hele brede vraag: hoe zijn kuststreken van alle landen überhaupt ooit tot toeristische trekpleisters kunnen uitgroeien, tot plaatsen waar men voor z'n plezier en ter ontspanning kwam? Tot ongeveer 1800 waren de zee en de kust in ons stuk van Europa immers vooral werkgebieden: het terrein van vissers, strandjutters en jagers. Wie er geen werk had, kwam er niet; steden stonden van de kust afgewend – keken landinwaarts. De zee boezemde angst in, was een ongetemde kracht, die voortdurend kon toeslaan en leed berokkenen. Van de zee kwamen al van oudsher vooral negatieve dingen: Vikingen, zeerovers, stormen, overstromingen, zeemonsters, vloedgolven. De zee was een overblijfsel van de zondvloed, waarmee God ooit de mens had gestraft. Kortom, een verstandig mens ging niet ‘zomaar’ naar het strand en zee, als hij daar niets om handen had. Zoals hij ook niet naar een berggebied trok als het niet per se noodzakelijk was. Zeeën en bergen waren no go areas, wildernissen die men beter kon mijden. Tot en met de achttiende-eeuwse Verlichting waren vooral getemde, in cultuur gebrachte landschappen populair: drooggelegde moerassen of meren, tuinen, of graanvelden, de rechte lijn van een weg, dijk of vaart.

Met de overgang van Verlichting naar Romantiek veranderde het beeld van de mens en de natuur. Niet het geordende, overzichtelijke en vruchtbare land of de bevaarbare zee werd gewaardeerd, maar het ruwe, ongetemde en groots. Deze ruige landschappen boden de romantische mens precies datgene waarnaar hij op zoek was: een radicaal andere wereld, een uitweg uit de al te burgerlijke, al te verlichte, al te beheerste maatschappij, met haar regels, haar bibliotheken, haar encyclopedieën. Natuurlijk bleven dergelijke plaatsen angstaanjagend, maar dat was precies de bedoeling geworden: het contact met het *tremendum et fascinosum* brak de verstikkende burgerlijke werkelijkheid immers radicaal open. In de wereld van de literatuur is dat uitstekend te zien in griezelverhalen. De potvis uit *Moby Dick* (Herman Melville, 1851), het spookschip Coleridge's *The rime of the ancient mariner* (1798), het monster van Frankenstein dat tussen de 'mountains of ice' rondwaart (Mary Shelley, *Frankenstein, or the modern Prometheus*, 1818) en graaf Dracula die in een kasteel in de Karpaten huist (Bram Stoker, 1897): het zijn stuk voor stuk iconische figuren van deze grensverleggende romantische verbeelding, die bewust plaatsen opzocht die men tot dan toe had gemeden. Ook in het reisgedrag van de romantische mens veranderde er heel wat. Het meest opmerkelijk is misschien welk de snelle verbreiding van zogenaamd 'dark tourism', ook wel bekend onder de naam 'thanatourism': toeristen die onheilspellende plaatsen opzoeken, plekken die met ellende en dood geassocieerd werden, zoals bijvoorbeeld moordsites, kerkhoven en voormalige slagvelden.

Zo werden ook de kust en bergen plots interessant: je kon er van het landschap genieten of je krachten meten met de machtige natuur. Paradoxaal genoeg resulteert precies deze avontuurlijke reislust er al gauw in dat ook het zo gewaardeerde 'wilde' landschap aan banden werd gelegd. Bergen werden vanaf de tweede helft van de negentiende eeuw getemd door spoorbaantjes en liften naar de top aan te leggen, zeeën uitgedaagd door zo lang mogelijke pieren te bouwen. Soms werd daarbij uitgegaan van al bestaande constructies, zoals aanlegsteigers, maar vaak ging het over volstrekt nieuwe constructies, die puur voor het genoegen van de flanerende toerist werden opgetrokken. In het Victoriaanse Groot-Brittannië alleen al waren dat er ongeveer honderd, en ook aan de Belgische kust worden ze lustig gebouwd: Blankenberge bijvoorbeeld krijgt een indrukwekkende gietijzeren wandelpier in 1893-1894. Dat werd destijds trouwens met argusogen gevolgd vanuit Oostende. Zal die Blankenbergse pier meer vreemdelingen naar de stad lokken dan voorheen het geval was, en gaat ons dat klanten kosten, zo vraagt ene A. de P. zich af in een opiniestuk in *L'Echo d'Ostende* van 19 november 1893?

Hij vermoedt van wel, al zal het vast niet spectaculair veel meer zijn. We moeten ons nergens zorgen over maken, zo beargumenteert hij, want ‘le Pier de Blankenberghe n’aura [...] qu’une longueur de 350 mètres’, waardoor hij met laag water helemaal op het droge zal staan – en dat gaat helemaal in tegen de wens van de toerist om zich te midden de golven te wanen. Nee, er is geen reden tot paniek, want onze pier is langer en mooier. Ik citeer: ‘Notre superbe estacade qui s’avance à 650 mètres en mer n’a pas de rivale!’ Daar valt tenminste iets te zien – niet zomaar wat vissersschuitjes, zoals te Blankenberge, maar het reilen en zeilen van vrachtschepen, passagiersboten en luxejachten. Om nog maar te zwijgen van de veel meer indrukwekkende lijst attracties – zoals de nieuwe dijk, het Kursaal, de hippodroom, het ruime station dat de aankomende reiziger van meet af aan de indruk heeft ‘de grande ville’, het park Leopold – een oase! – en de elektrische straatverlichting die vanaf volgend jaar ons stadsbeeld zal bestralen.

Door al deze ingrepen in het landschap, werden de bergen en de zee als het ware binnentrokken in het op controle gestelde burgerlijke wereldbeeld, en dat dankzij technologie en architectuur. Aanplakbiljetten voor Belgische badplaatsen uit het fin de siècle geven blijk van deze geestesgesteldheid: ze tonen indrukwekkende zeeschepen en pieren, vrouwen met telescopen en imposante kustarchitectuur. Vaak bieden deze affiches een panoramische blik, vanaf een balkon of duintop. Dat voor zo’n verheven plaats wordt gekozen, is op zich al veelzeggend: de synthetiserende blik impliceert overzichtelijkheid en dus controle, kijken is macht. Het is dezelfde ideologie die ten grondslag lag aan wereldtentoonstellingen, aan het in 1881 geschilderde Panorama Mesdag – waaraan, volgens een woord van Vincent Van Gogh, niets ontbrak, behalve dat er niets ontbrak. Zelfs tegenwoordig speelt die panoramische droom nog in badplaatsen: de fototentoonstelling enige jaren geleden langs de Venetiaanse Gaanderijen, waarbij de gehele Belgische kustlijn in één lange foto te zien was, maar bijvoorbeeld ook de manier waarop het restaurant Ostend Queen uitpakt met het panoramische zicht.

Het *tremendum* wordt zo ingeperkt, tot een fascinerend maar veilig spektakel gemaakt dat de menselijke en niet de natuurlijke macht aantoonde. De natuur was niet langer voorbehouden voor Ahabs of ‘ancient mariners’, maar werd een plaats voor burgers. ‘Ik houd erg van een mooi uitzicht buiten,’ moet Willem Kloos ooit gezegd hebben aan Aegidius W. Timmerman, ‘maar ik moet er iets bij te drinken hebben’.

LES EAUX ARTÉSIENNES ET MÉDICINALES

DE LA

SOURCE DU PARC

ET LA

Création de la station hydro-minérale

Behalve de drang om de geordende maatschappij te ontsnappen, was er nog een tweede reden waarom het bezoek aan zee almaar populairder werd. Vanaf het einde van de achttiende eeuw vatte namelijk het idee post dat het drinken van zeewater goed was voor de gezondheid. Terwijl (ingebeelde) zieken in eerdere eeuwen vooral geneeskrachtige bronnen met mineraalhoudend water opzochten in het binnenland, konden zij nu ook naar de kust. Waarom niet eens naar Oostende in plaats van Spa? En van drinken van zeewater, kwam baden in zeewater. Op sommige plaatsen mocht dat zelfs zoals de heer de mens geschapen heeft: poedelnaakt. In Oostende mocht dat tot in 1870 op het strand bij Mariakerke ('Le Paradis' genaamd) en uiteindelijk slechts node verboden, na klachten over misbruik. De burgemeester gaf op de gemeenteraadzitting van 7 maart 1870 zelfs onomwonden toe dat hij voor het behoud had gestemd, omdat hij begreep dat die geneeskrachtige naakte baden zeker noodzakelijk waren, maar dat hij door de raad teruggefloten was.

Tot in de eerste decennia van de twintigste eeuw hebben zeebadplaatsen reclame gemaakt als plek om aan te sterken, om te herstellen van een wankele gezondheid. Alle badplaatsen hadden tot ver in de twintigste eeuw een of meer badartsen in dienst. Negentiende-eeuwse romans, zoals *Ziel en Lichaem* uit 1848 van P.F. van Kerckhoven getuigen van deze overtuiging: een van de personages meldt dat hij 'te Oostende is om zyne gezondheid te herstellen, de zeebaden [...] gaen beproeven'. Zeewater drinken doen we niet meer, maar tot op de dag vandaag komen mensen naar de kust om uit te waaien, alsof de zee-wind stress, burn-out en depressie – dé ziektes van de 21ste eeuw? – doet verdwijnen.

Natuurlijk was zo een reis aanvankelijk lang niet voor iedereen weggelegd. Aanvankelijk worden de badplaatsen dan ook vrijwel uitsluitend bezocht door de rijke burgerij en adel. Naarmate de decennia vorderden, echter, onderging de maatschappij aanzienlijke wijzigingen. Ze werd geïndustrialiseerd, en de bevolking werd daarbij ingeschakeld.

De wereld werd almaar technologischer – denk maar aan het aanleggen van grote spoorwegnetwerken en, nog later, de opkomst van automobielen. Massamedia – zoals kranten, maar bijvoorbeeld ook wereldtentoonstellingen – lieten toe om het grote publiek te bereiken en te beïnvloeden. Uiteindelijk werd zelfs het idee van de vrije tijd voor eenieder uitgevonden. Dit alles bezorgde velen reislust: ook de onderste lagen van de bevolking kregen door dat er een wereld was buiten de schaduw van hun kerktoren, en die wilden ze wel eens zien. Het massatoerisme was geboren. Toeristische bestemming schoten als paddenstoelen uit de grond. Soms werden ze vanaf nul uit de grond gestampt, zoals bijvoorbeeld Westende en De Haan – bedacht door slimme ondernemers die geld roken. Het waren in eerste instantie dan ook ondernemingen, geen dorpen – NV La Westendaise werd opgericht op 5 juli 1898 opgericht door een Brusselse ondernemer, SA de Coq-sur-mer (= ‘NV De Haan-aan-zee’) in 1896 door L. Herrebout en notaris Depuydt. Het kwam echter vaker voor dat bestaande dorpen of steden aan de zee werden ‘omgetuned’ tot toeristische plaatsen. Scheveningen, bijvoorbeeld, was aanvankelijk een vissersdorp, terwijl Oostende zich ontwikkelde uit een al bestaande vissers- én zeehandelshaven, die tevens als militair bastion werd gebruikt.

Oostende stad lag al zeker van het einde van de achttiende eeuw op de route van reizigers: Duitsers op weg naar Engeland, maar ook Britten die Oostende als het startpunt beschouwden van hun Grand Tour. Na de val van Napoleon wordt de stad overduidelijk meer dan een tussenhalte: het wordt een hoofdbestemming. Werner Rabau beschrijft in zijn boek *Voor Koningin Geboren* hoe die toeristische functie van Oostende op de voorgrond trad. Eerst waren het ‘alle bemiddelde Britten en alle niet ongeneeslijk gierige Schotten’ die er neerstreken. Het waren veelal officieren die er de militaire forten tegen Frankrijk kwamen bemannen na de val van Napoleon en niet zelden hun vrouwen meenamen. Vervolgens maakte de almaar beter uitgebouwde pakketbotenverbinding met Dover, Margate, Ramsgate en Colchester de trip in de eerste decennia van de negentiende eeuw in toenemende mate ook voor niet-militairen mogelijk. De stroom toeristen zwol aanzienlijk aan, aldus Rabau, toen een plaatselijke medicus, de chirurg J. Dubar, zijn *Le guide des baigneurs* uitbracht in 1825, waarin hij de therapeutische waarde van zeebaden de hemel in prijs. Gezondheidsfreaks uit zowel binnen- als buitenland komen erop af en de voorzieningen voor baders worden gestaag uitgebouwd.

De eerste twee Belgische vorsten speelden hier een cruciale rol in. Leopold I besloot om er vanaf 1834 regelmatig de zomers te komen doorbrengen, een geweldige stimulans voor de uitbouw van de stad tot een mondaine plek. Zijn zoon, de vorst met de baksteen in de maag, zette deze traditie zeer bevlogen verder. Oostende lijkt voor hem soms zelfs de belangrijkste plek van heel België te zijn.

Begin 1905, spreekt hij tegenover de senaat namelijk deze gevleugelde woorden uit:

‘D’ailleurs, Messieurs, un pays n’est jamais petit lorsqu’il est baigné par la mer’: ‘Overigens, Mijne Heren, is een land nooit klein als het bespoeld wordt door de zee’. Oostende is België’s poort op de wereld. De aanwezigheid van deze beide wereldburgers lokte een bont gezelschap vanuit alle hoeken van de aardbol naar de stad aan zee.

Wanneer de Nederlandse auteur Conrad Busken Huet op de dijk wandelt in 1878, dan ziet hij ‘eene der groote internationale pantoffelparaden van het gedeseuvreerd Europa’. Hij waant zich haast in een echte wereldstad: ‘het eigenaardig vlaamsche te Oostende verdwijnt bijna geheel achter het algemeene en internationale’.

Natuurlijk verliep deze spectaculaire transformatie van de vissers- en havenstad tot een mondaine toeristische trekpleister zo’n overgang niet rimelloos: de diverse werelden en functies stonden maar al te vaak haaks op elkaar. Journalist August de Winne beschrijft de Oostendse vissers in 1902 in een reportagereeks die hij in opdracht van de al genoemde Belgische Werkliedenpartij maakt als ‘even zachtaardig, gelaten en geduldig als andere kustvissers zonder een opstandig gevoel jegens de tergende pracht van de luxehotels op de dijk’. Historica Gita Deneckere beaamt: ‘Het Oostendse vissersproletariaat vormt inderdaad de verborgen achterkant van de belle-époque-affiches die de “koningin der badsteden” schitterend promoten’. Nochtans bleven de vissers wel een noodzakelijk ingrediënt van de stad – als authentieke, pittoreske bezienswaardigheid. Ook zij komen dan ook frequent voor op de aanplakbiljetten, in hun lokale klederdracht, en ze zien er steevast wat ruig maar wel zachtmoedig uit. De uitzichtloosheid van hun zware bestaan wordt daarop nooit uitgebeeld. Andermaal blijkt hieruit de ideologische verborgen agenda van de affichekunst aan zee: ze tonen en legitimeren sociale hiërarchieën.

Restaurant La Marée

Hôtel-Restaurant de Premier Ordre
93^A, Boulevard Van Iseghem, 93^A
OSTENDE

Salons pour Sociétés. — Partie terrasse style vieil Ostende
ÉCLAIRAGE ÉLECTRIQUE

Huitrière du Kursaal

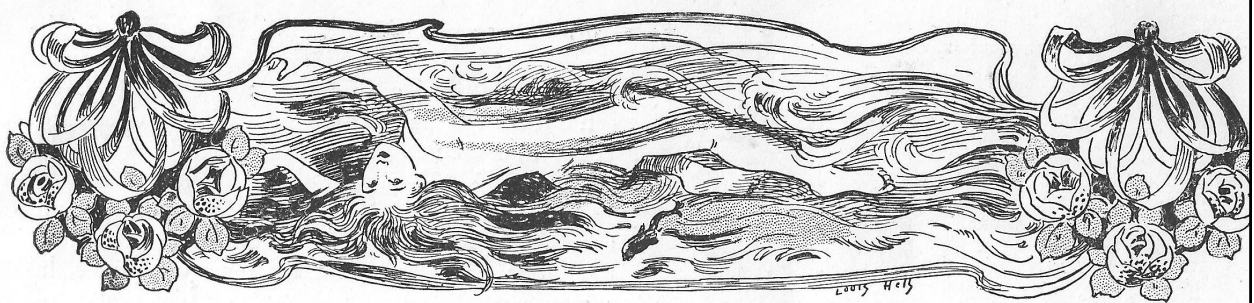
A deux pas du Kursaal

Grands Parcs à Huitres et Homards

De badplaatsen maakten handig gebruik van de grootschalige media om promotie te maken. Oostende omschreef zich in advertenties in Nederlandse kranten in het voorjaar en vroege zomer van 1914 als ‘zomerresidentie van H.H. Majesteiten de Koning en Koningin van België’, en ging daarnaast prat op haar ‘fijne zand zonder kiezel’ en de aanwezigheid van de ‘grootste Kursaal ter wereld’. Het waren letterlijke vertalingen van beweringen die eerder, in 1904, al te lezen stonden op de affiche die de vereniging ‘Oostende Vooruit’ met de goedkeuring van het college van burgemeester en schepenen verspreidde. ‘Ostende, la reine des plages’ wordt daarop ‘Résidence d’été de S.M. le Roi des Belges’ genoemd en pocht met haar ‘immense plage de sable fin sans galets’ en ‘un million de visiteurs par an’. Ook zet Oostende bij haar promotiecampagnes zwaar in op het internationale aspect. Zo wordt de precieze reistijd van Parijs tot Oostende vanaf de allereerste affiche benadrukt: ‘Durée du Trajet: 7 Hres’, luidt het op het affiche dat de Parijse drukkerij Appel in 1887 in opdracht van de stad vervaardigde.

De affiches zouden altijd maar kortere reistijden vermelden: 6.5 uur in 1890, 5 uur in 1911 – hetzelfde getal dat ook vermeld wordt in de al genoemde advertenties die Oostende in 1914 in Nederlandse kranten plaatste (‘op vijf uur afstand van Parijs en London’). Of de cijfers kloppen, is nog maar de vraag. Om u een idee te geven: de reis Oostende-Parijs vandaag de dag kan in 2.57u. Als u straks hier in het station de ‘spookthalys’ waar zoveel ophef over was net voor de zomer neemt om 17.46u, dan bent u om 20.43u in Parijs.

Ook op stadsplannen, zoals dat van de Brusselse uitgever, fotograaf en auteur Marco Marcovici, blijkt dat internationale zelfbeeld uit en te na. Op die kaart prijkt immers niet alleen feitelijke informatie over programmatie van openbaar vervoer en uitgaansmogelijkheden, maar, rechts boven, ook een klok en een kaart van Europa. Oostende wordt daarbij zowel temporeel als geografisch gesitueerd ten opzichte van de rest van de wereld. Zo wordt gemeld dat het in China 20u is als het in Oostende middag is, en dat de stad zich op 3365 kilometer van Constantinopel bevindt.

LA CURE MARINE

avantages pour les baigneurs. Ce sable fin constitue un sol filtrant qui empêche l'humidité. L'humidité de l'air de la mer est encore relativement moindre que celle de l'intérieur du pays, puisque le sable

Dat deze informatie wordt vermeld, kan hoogmoedig lijken, of een grap – maar wie weet dat Oostende sedert 1883 een aansluitingsstation vormde van de ‘Oriënt-Expres Londen-Constantinopel (Istanbul)’, dat er sedert 1894 een ‘Oostende-Wien-Express’ reed en sedert 1904 een ‘Nord Express’ Londen-Oostende-Sint-Petersburg met aansluiting op de ‘Trans-Siberische Moskou-Peking-lijn’, kijkt er met heel andere ogen naar. Hoeveel mensen bezochten de stad nu eigenlijk? Het is niet zo makkelijk om precieze cijfers te vinden daarover, maar de Winkler Prins Encyclopedie uit 1886 beschrijft Oostende als een echte stad en stelt dat er tussen de 15 en 18 duizend badgasten de ‘uitmuntend ingerichte zeebaden’ bezochten – een zeer aanzienlijk aantal. De beschrijving van Scheveningen is een stuk bescheidener: het is een ‘aanzienlijk vissersdorp’ met 10.000 inwoners, een dorp ‘dat merkwaardig is als eene steeds in bloei toenemende badplaats, waar des zomers in het prachtige badhuis en andere hôtels vele vreemdelingen vertoeven’. Sommige Nederlandse reizigers uit die tijd kwamen zelfs tot de vaststelling dat Oostende en Scheveningen niet in dezelfde divisie speelden.

De Friese dialectoloog Johan Winkler (1840-1916) wond er in *De Tijdspiegel* van 1884 alvast geen doekjes om. Beide steden hebben een aantal zaken gemeen, zo stelt hij, zoals hun dubbele functie als bad- en vissersplaats en hun ligging in de duinen en aan het strand,

“Maar Scheveningen en Oostende mogen op éénen dag niet genoemd worden, zoo groot is het onderscheid.

Oostende is als de koningin onder alle badplaatsen aan de Noordzee, en Scheveningen maakt, bij Oostende vergeleken, eene armzalige vertooning. Scheveningen heeft niets dat het halen kan bij den geheel eenige ‘Zeedijk’ van Oostende. En de villa’s op de scheveningsche duinen, de koffiehuisen en gaarkeukens aldaar, met de gasthoven en met de kurzaal ingesloten, zijn bescheiden ‘optrekjes’, zijn herbergjes, vergeleken bij de prachtige gebouwen, die te Oostende aan den Zeedijk staan.”

Het inzicht brengt Winklers vaderlandsliefde echter niet aan het wankelen. Enerzijds zou Nederland het desgewenst beter kunnen doen: ‘Als men wilde, dan kon Ymuiden een tweede Oostende zijn, badplaats zoowel als visschersplaats; het kon Oostende overvleugelen, ook wegens de heerlijke schoone omgeving van Beverwijk, Velsen, Santpoort en de verdere schoone omstreken van Haarlem; vooral ook wegens de nabijheid van, en samenhang door ’t Noordzee-kanaal met Amsterdam’. En anderzijds concludeert hij op basis van de taal – hij meent dat in het West-Vlaams het ‘middel-nederlandsch, het schoone dietsch’ nog is bewaard gebleven – dat Oostende ‘eene echte nederlandsche visschersplaats’ is, ‘trots al het oppervlakkige fransche verguldsel dat zij als weelderige badplaats ten toon spreidt’. Zijn slotzinnen zijn intrigerend: ‘Voor eenen echten Noord-Nederlander is ’t een lust daar eenige tijd door te brengen; hij zal er meer nederlandsch, meer vaderlandsch gezind vandaan komen, dan hij er heen ging’. Winkler is het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (1815-1830) dus nog niet vergeten...

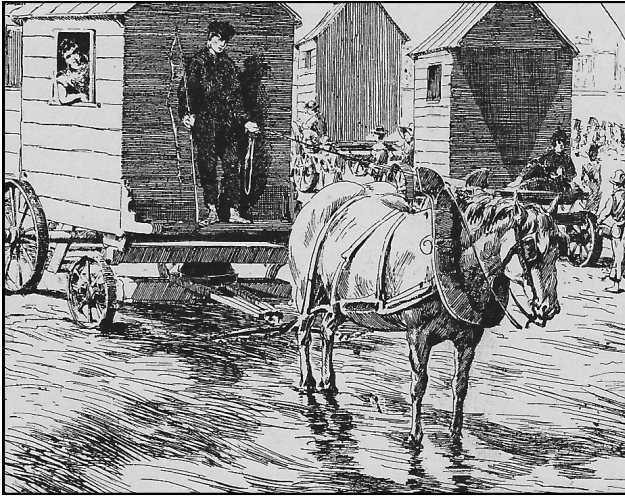
Mogelijk onderschat Winkler Scheveningen toch een beetje. Beide plaatsen waren op de toeristische markt immers wel degelijk elkaars rivalen, niet zozeer binnenlands – Oostende en Scheveningen trokken elk een eigen nationaal publiek – maar wel internationaal. Zij deelden internationaal gezien namelijk het zelfde achterland: grote stukken van de Duitstalige landen. Iets van die onderlinge rivaliteit is te zien in Oostendse kranten. In *L'Echo d'Ostende*, bijvoorbeeld. In 1874 geeft dit blad een kamerdebat weer waarin geëist wordt dat Oostende evenveel subsidies moet krijgen als Spa: 'zoals de stad Spa de concurrentie ondervindt van badplaatsen uit Duitsland, moeten de kuststeden, van hun kant, de concurrentie dulden van badplaatsen uit Engeland, van Scheveningen en van de zeehavens uit Frankrijk. Hun posities zijn dus gelijk: beide hebben gelijke rechten'. Met het geld willen ze onder meer warmwaterbaden en douches installeren. *Le Carillon* haalt dan weer de in een Berlijnse krant gepubliceerde klaging van een fietser aan die de Oostendse wegen maar niets vindt: 'Wat een verschil, schrijft hij, tussen Scheveningen en Oostende! In Oostende is het plaveisel afschuwelijk, onmogelijk, een echte halsbreker'. *Le Carillon* concludeert: 'dat verklaart waarom hij zoveel fietsers ontmoette in de omgeving van Scheveningen en waarom hij er zo weinig, "bijna geen", zag rond Oostende'. Mogelijk overdrijft deze brave man een beetje met zijn 'pessimistische oordeel over de Belgische wegen', merkt de redacteur op, maar 'het is aan de Belgische regering om ervoor te zorgen dat dergelijke klachten niet algemeen worden, want 't land zou er, in de toekomst,

bij verliezen'. De Belgische wegen zijn slecht, in de ogen van de Nederlanders – er is niet veel veranderd sedert 1899!

Nochtans wordt er regelmatig ook neerbuigend gedaan over Scheveningen. In 1875 citeert *L'Echo d'Ostende* uit een reisverslag in het blad *Touriste*:

"De tram brengt u naar Scheveningen, de rivaal van Oostende [...]. Ik vond het strand behoorlijk triest; in Scheveningen baadt men niet gemengd, er is een kant voor de dames en een andere voor de heren. [...] Men baadt er weinig; het was namiddag, en ik bevocht de furieuze golven nagenoeg alleen. Het recordaantal baden dat er dit jaar genomen werd, is rond de duizend per dag; in Oostende, waar ik acht dagen geweest ben, neemt men er duizend per uur, en dat 's morgens. 's Avonds, bij het concert, zijn er [in Scheveningen] maximaal 500 van de 3500 zitjes bezet."

De krant laat dit citaat voor zich spreken. Een kwarteeuw later uit *L'Echo d'Ostende* echter kritiek op zoveel arrogantie. Het is onterecht, zo luidt het, dat Blankenberge, Heist, Nieuwpoort, Scheveningen, Folkestone, Boulogne en Dieppe al tijdenlang als dwergjes worden weggelachen met een doodoener als: 'Er is slechts één Oostende, en het publiek zal er altijd komen, wat men ook doet'. Die zelfgenoegzaamheid heeft geleid tot luiheid, waardoor Oostende haar superieure mogelijkheden niet benutte en de concurrentie met andere steden, die hetzelfde bieden maar dan goedkoper, moordend is geworden. Dringende actie is vereist.

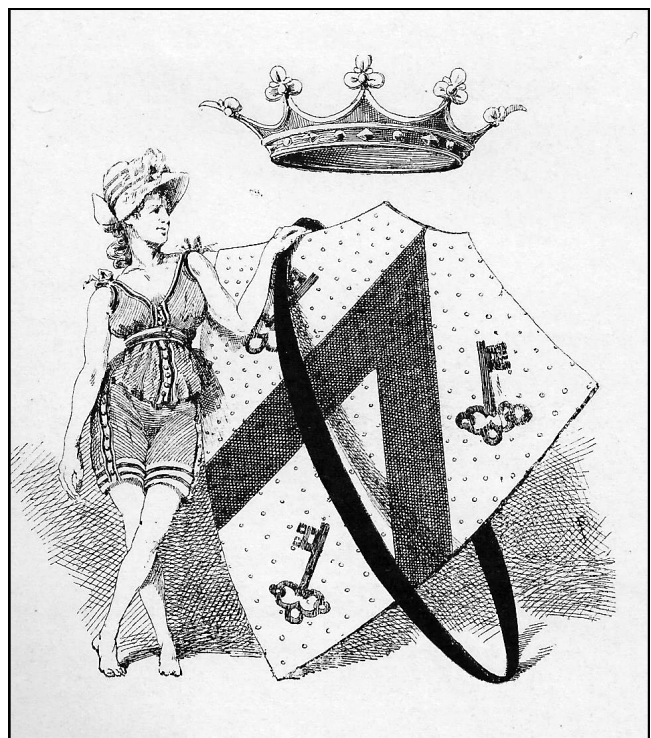
En ten slotte zijn er ook stemmen die beide steden vergelijken zonder duidelijke voorkeuren uit te spreken. 'Le vieil Ostendais' doet dat in *Le Carillon* van 30 juni 1906. Er wordt vaak beweerd dat Scheveningen 'l'Ostende des Pays-Bas' zou zijn, zo stelt 'de oude Oostendenaar', maar dat klopt niet: *"Scheveningen heeft niets van het brandende, turbulente zomerse Oostende. Er is niets van datgene wat de 'Reine des Plages' haar wonderlijke charme verleent. Ons magnifieke Kursaal, onze schitterende aan paleizen grenzende dijk, onze overdaad aan sportfeesten, artistieke genoegens, mondain leven: in Scheveningen is er niets dat er ook maar op lijkt. Onze restaurants, onze bars, onze taveernes, verblindend van luxe en licht, ons nachtleven, onze elegante massa's, daar hebben ze geen evenknie. Geen theaters: enkel een circus. Geen villa's op de dijk: slechts enkele gigantische hotels, imponerende en trieste paleizen. Geen boemelaars, maar mensen die er rusten en flaneren."* Het wat sjofele Scheveningen heeft echter andere troeven dan zijn mondaine, soms al te mondaine ('overdaad', 'massa's', 'boemelaars') rivale: het is er groen, rustig, zonder pretentie; de mensen genieten er oprecht van de zee.

De conclusie luidt dat ze niet meer maar ook niet minder is dan Oostende, maar 'feitelijk iets anders': 'Scheveningen is meer "aristocratisch" Oostende "chiquer". In het ideale geval zou men leven, van het leven genieten, zich vermoeien, zich opgebruiken gedurende 15 dagen op het grote feest van Oostende, om vervolgens gedurende acht dagen te gaan uitrusten in de comfortabele kalmte van Scheveningen'. Wat jammer, zo klaagt de auteur, dat de verbinding tussen beide steden, geografisch zo nabij, erbarmelijk slecht zijn en dat hun inwoners elkaar amper kennen, want 'de twee steden zouden er alles bij te winnen hebben om meer contact te hebben, om elkaar wederzijds wat beter te leren kennen'.

Met die vreedzame oproep van meer dan honderd jaar geleden wil ik mijn lezing eindigen.

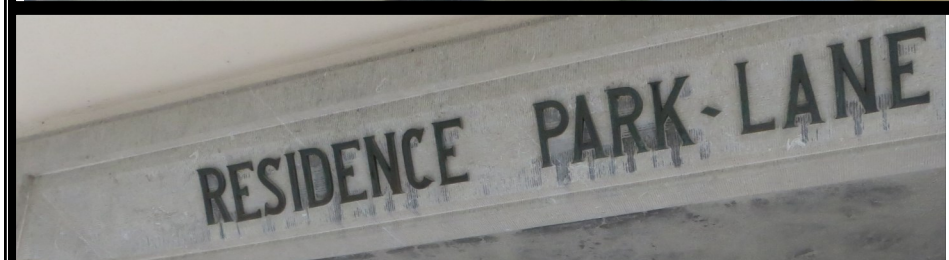
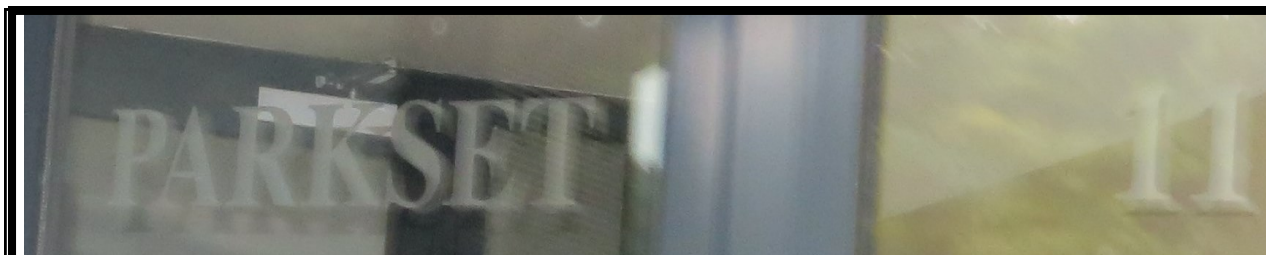
(illustraties > redactie)

De redactie dankt uitdrukkelijk Dr. T.M.J. Sintobin, docent Algemene Cultuurwetenschappen aan de Radboud Universiteit in Nijmegen, voor zijn toelating om deze tekst in het gidsenblad te publiceren.

What's in a name: namen van appartementsgebouwen in de K. Janssenslaan (aan den hof)

Dirk Beirens

Leopold II-laan

Voor onze cultuurminnende leden en gidsen Van collega André Baert

Wil je zijn nieuwsbrief (voorbeeld hieronder) ontvangen, abonneer je gratis op
cccnot@telenet.be.

Beste Cultuurvriend(i)en(nen)

Filosofische Wandelingen

We houden ons heel graag bezig met het anders benaderen van wat je bijna niet meer ziet als iets specifiek. Daarmee bedoelen we: weten we nog de oorsprong van iets, het gevoel dat daarmee opgaat, of houden we ons vast aan de zekerheden van data en feiten. In een vorige uitvoering stonden we stil bij de identiteit van de eerste kustbewoner, de bedoeling van geweld bij een wereldoorlog die misschien een andere naam moet krijgen. Stilstaan bij de architectuur als zoeken naar knus. En...zo...voort...

Ook in de natuur kan je zoveel ‘bedenkbare’ elementen ontdekken. Daarom ontwikkelden we een natuurwandeling waarin een bioloog de natuur naar specifieke omgeving en actualiteit bespreekt en een filosofisch begeleider boekenwijsheid ombuigt naar de vraag naar “wat is natuur en landschap.”

In bijlage het basisdocumentje dat een tijdsbeeld van een zoektocht naar antwoorden wil zijn (via cccnot@telenet.be). En dus constant aangepast en veranderd wordt.

Veel ‘zoek’ plezier. Misschien gaan we samen eens op stap.

Zoals altijd: geef maar reacties of suggesties. cccnot@telenet.be.

André Baert & Annick Marchal
Klaprozenlaan 9

ZEEVIS GROOT- & KLEINHANDEL

Van Haudt Patrick - Van De Wynckel Christa

Vismijn 107

8400 Oostende

T vismijn 059 32 19 95

F 059 33 19 95

OPENINGSUREN:

ma-di-wo: 8u - 16u

do: 8u - 13u

vrij: 8u - 16u

za: 8u - 13u

zo: sluitingsdag

